

Gospod je res vstal, aleluja!

Tudi današnji spis spada v vrsto naših dušeslovnih pisem. Saj pišem res pismo, ki naj bi šlo iz roke v roko, pismo milim Slovencem. In dušeslovno je bolj, kakor katero drugo: saj mu je vzrok in namen, vir in vzor naša duša.

O veliki noči prinašajo časniki vsakovrstne navdušene spise o vstajenju. V teh spisih so besede žive, izrazi ognjevit. Če so časniki verni, slavé morda Izveličarja; drugi pa slavé prirodo, češ, priroda vstaja iz zimske smrti, vstajajo cvetice, vstajajo vse stvari, oživlja jih solnce v novo življenje. Kako duhovito! Na južni polovici naše zemlje začenja se o veliki noči jesen, začenja se polagoma smrt v prirodi. Torej za one kraje ni vstajenja, ni vesele velike noči!

Oh, da nespamet, kratkovidnost ali pa hudo-bija tako rada tava v temi! Velika noč je praznik vstajenja, a ne prirodnega in tvarinskega, ampak duševnega. Če gré veseli klic od ust do ust: Vstal je, vstal je —, velja beseda naši duši: Vstani še ti, vstani!

Kdo ne vé, da je sedanjí vek udan ne samo tvarinskemu delovanju, ampak tudi mišljenju. Tvarino — telo — to imenujejo rešitelja sveta. Tvarina naj nas reši iz nevednosti, tvarina naj reši reveže njih grozne bede, tvarina naj reši družino in družinski red. „Socialno vprašanje“ naj se reši tvarinsko. Iz tvarine izvablajo najhujšo silo, kar je ima; ta sila naj reši vse, reši mahoma. In gromé bombe, drobé se hiše, vzdihujejo ranjenci: tvarina je vstala, da reši človeški rod.

Ali nas more rešiti tvarina? Tvarinstveni ljudje gromadijo na jedni strani neizmerno bogastvo in ž njim tlačijo druge, tlačijo cele države; hudo uboštvo vlada po lepih deželah, kjer so nekdaž poznali le bogastvo. Taki ljudje so obrnili bistré studence in potoke občne blaginje le na svojo stran, zato morajo trpeti milijoni ljudij. In koliko morejo sami porabiti od tega, kar imajo? — Na drugi strani pa pokončujejo tvarinstveni ljudje z groznim razstreljivom vse, kar vidijo, ne meneč se za nič drugega, kakor za pokončevanje.

In niso se odprle ljudem oči, ne vidijo še, da v tvarini ni rešenja.

Izveličar je rešil in oslobodil duha iz oblasti tvarine. Zato kliče on duši: „Vstani in otreši se jarma tvarine in tvarinskega poželenja!“ Prav to je storil naš Gospod, kakor nam zatrjuje njegov največji učenec: „Bratje,

nismo dolžniki mesu, da bi živeli po mesu. Zakaj, če bodete živeli po mesu, bodete umrli. Če bodete pa z duhom mrtvili dela mesa, bodete živeli.“ (Rom. 8.) Da, ko bi hoteli ljudje priznati več pravic svoji duši, duši neumrljivi, ko bi se hoteli spominjati, da smo sicer telesna bitja, ne pa samo iz telesa, in da imamo zato višji namen, višje moči in višje potrebe, kmalu bi se poravnale hude težave današnjega človeštva. Kolikor pa bi se ne poravnale, potrpebi bi vsi voljno, vsak nekoliko, in tako v potrpežljivosti in ljubezni lajšali bolečine drug drugemu.

Velika noč je praznik vstajenja, pa ne prirodnega in tvarinskega, ampak dušnega. A tudi s tem še nismo povedali vsega. Samo dušo priznati, to še ni dovolj za našo pravo srečo. Kaj si na boljem, če priznaš dušo, toda prav v tej duši se redi mogočni napuh, ki prezira vse druge razven sebe? Kaj pomaga priznati duha, ob enem pa ljubiti vsakovrstno krivico? — Ne, duh ošaben in krivičen — to ni oni duh, ki praznuje vstajenje ob velikonočnem času, marveč dobri, krepostni, plemeniti duh — ta je duh, ki ga izvablja velika noč iz groba.

Ko se pomladi vzbudi novo življenje, ne razcvetó se samo lepo dišeče cvetice, ampak tudi strupenice; solnce ne privabi samo ljubkih živalic, ampak tudi škodljivi mrčes, zopérno golazen in grabežljivo zverjad. Tako je tudi v naši duši ne samo lepota in miloba, niso same vrline in kreposti, ampak v njej tičé tudi hude in nevarne kali. Če te poženo in prerastejo tla našega srca, gorjé nam, ker naša duša je zašla v najnesrečnejšo sužnost! O — naša duša ni čist angel, ampak je bitje, v katerem se dobrota in zloba, življenje in smrt kosata za gospodarstvo.

S čudovito silo koraka zloba po svetu; kamor stopi, vse pogazi, ali pa premami, kogar pogleda. Njena oblast je velika, njenih privrženecv je brez števila. Prav dandanes — kako služi svet hudobiji in grehu, če tudi bridko vzdihuje v tej sužnosti!

Kristus je vstal. „Vstani tudi ti z menoj!“ kliče vesoljnemu človeštvu. In ta glas kliče v življenje, kliče in vzbuja — ne tvarine, tudi ne slabih kalij naše duše, ampak dobre kali, dobra svojstva hoče oživiti in okrepčati in s tem nam dati pravo življenje. To je velikonočno vstajenje, vstajenje v duhu, resnici in kreposti.

Blažena vera krščanska, ki tako blágo, tako čisto deluješ za slabotnega človeka, ki mu nisi nikdar v nesrečo ali izpodtiko, marveč budiš in krepíš samo dobre strani naše narave!

Srečno človeštvo, če bi rado vstalo, kadar je kliče živi Kristus k vstajenju! Srečen oni narod, ki umeva to tako preprosto, pa tudi tako vzvišeno modroslovje! Srečen oni narod, ki vstaja in tudi vstane s Kristusom.

Kako bi mi ne vstrepetaló srce od strahú, zelenja, hrepenenja in ljubezni, ko mislim nate, ti jedini mi — slovenski rod! Kar vidim v tebi zlá, rani mi srce; kar vidim dobrega, polni mi dušo z veseljem. Hrepenim pa nad vse, da bi ti Bog vsul v naročje vso srečo, kar je je kdaj užil kak narod.

„Vstani z menoj!“ kliče tvoj največji ljubitelj Kristus. Kdor te res ljubi, ponavljati mora: „Narod moj, vstani s Kristusom!“

On je res vstal, tudi ti vstani res, velikanoč je! V grobu smrti in pozabnosti ostanite vé, naše pregrehe in slabosti: neskrbnost, lenoba, nezmernost, nejedinstvo, sovraštvo, nevera! A bujno naj zacvetó narodne vrline: pridnost,

varčnost, zmernost, ljubezen, sloga — te ljube gojenke močne in žive katoliške vere.

Vstanimo s Kristusom v duhu! Kaj nam je vstajenje tvarinsko? Slovenskega naroda tvarina ali njega množica in število — je sosedom v posmeh, češ, ali je to kak narod? Toda naš duh se ne šteje po številu, šteje se po delu in vrlinah. Narod moj, vstani v duhu s Kristusom! Kristus je dal svoje telo v smrt: kaj zato, če malo trpimo telesno in časno, da le duha rešimo! Duh našega naroda bode velik, ako se sklene z onim Duhom, ki je vir vse velikosti in sreče, z Bogom.

Božja roka je varovala naš narodič, kakor mati čuva svoje malo dete, varovala ga je, da ga ni strla sovražna roka močnih nasprotnikov; božja roka mu je ohranila njega dedščino: vero katoliško in prelepo slovensko govorico. Narod slovenski, le ta skrb in ljubezen božja ti more dati srečo v bodočnosti. Torej vstani, okleni se Boga, očeta narodov, zakaj iz tega vira zajmeš močij, da vzrasteš, da bodeš velik in slaven, vsaj velik pred Bogom, če si majhen pred ljudmi.

O veliki noči pojmo take slavospeve in praznujmo vstajenje ne samo v besedi, ampak v resnici!

Vabilo slovenskim pisateljem.

Leta 1893. v Ljubljani umrli trgovec gospod **Anton Knez** je v svoji oporoki postavil „Slovensko Matico“ za svojega glavnega dediča ter ji naročil, naj iz dohodkov njegove ustanove izdava ceneno zabavno in poučno knjižnico, v kateri naj bi se tiskali v strogo národnem duhu, na podlagi katoliške vere, toda v svobodomi-selnem zmislu pisani spisi.

Ker Matica namerava letos pričeti z izdavanjem Knezove knjižnice, obrača se s tem vabilom do vseh slovenskih pisateljev, prijazno jih prosèč, da bi jo v ta namen blagovoljno podpirali ter ji poslali primernih spisov.

Dasi Matica razven prevodov rada vsprejme vsak daljši ali krajši izvirni spis, ki se ujema z ustanovnimi določili, vendar poudarja, da bi ji posebno dobro došle zlasti povesti, poljudno pisane v prvi vrsti srednjemu stanu namenjene

razprave zemljepisne, zgodovinske in prirodno-znanske vsebine, životopisi, popotne črtice, slike iz domoznanstva in sploh vsakovrstni spisi, če le ugajajo zgoraj navedenim pogojem. Tiskovno pólo bode Matica pisateljem plačevala po 25—40 gld.

„Slovenska Matica“ sicer rada vsprejme vsak primerni spis, kadarkoli se ji pošlje, vendar prosi slovenske pisatelje, da bi vsaj do 1. julija t. l. blagovoljno poslali rokopisov, o katerih želé, da bi bili tiskani v I. zvezku Knezove knjižnice.

V Ljubljani, dné 15. svečana 1894.

Za predsedništvo „Slovenske Matice“:

Fr. Levec,
predsednik.

Evgen Lah,
tajnik.

Ime **Novo mesto**. Kmalu bode pridrdrala železnica v naše ljubo dolenjsko Novo mesto, a zdi se, da mu bode odnesla dosedanje slovensko ime in mu dala ptuje: Rudolfovo. Že sedaj je na poštnem pečatu „Rudolfovo“ in ne „Novo mesto“. Mnogi so se poprijeli — ne vedoč, kaj pišejo — tega imena. In na postajo bodo hoteli tudi postaviti napis „Rudolfovo“.

Vprašam pa: Ali govori naše ljudstvo tako? Ali ni to ime za nas samó narejeno? (Ne govorim o nemškem uradnem imenu.) Torej — zakaj bi silili to ime in izpodirali staro in narodno? Odločilne može iskreno prosimo v imenu naših narodnih pravic, naj skrbé, da pride na novomeško postajo pravo ime: Novo mesto, ne pa: Rudolfovo. Živela postaja Novo mesto!